

ต้นตอปลูกพืชอายุสั้น สู่วิกฤตน้ำน้อย เพื่อเงินแสน

พืชทุกชนิดที่ปลูกจำเป็นต้องได้รับน้ำใช้อย่างพอเพียงจึงจะทำให้งอกงามเจริญเติบโต สมบูรณ์ แต่เมื่อปี 2562 ทุกพื้นที่ทั่วประเทศไทยฝนตกน้อยมาก ทำให้เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แม่น้ำหรือลำคลอง มีปริมาณน้ำน้อยตามไปด้วย กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้วางมาตรการ/โครงการช่วยเหลือเกษตรกรฤดูแล้ง ปี 2562/63 โดยให้เกษตรกรปลูกพืชอายุสั้นใช้น้ำน้อยที่ได้ผลตอบแทนดีกว่า หรือแปรรูปผลผลิตเกษตร ทำงานหัตถกรรม หรือทำงานวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นการยกระดับรายได้นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความมั่นคง

คุณทวี มาสขาว รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เล่าให้ฟังว่า เมื่อปี 2562 ประเทศไทยเกือบทุกพื้นที่ที่มีฝนตกน้อยมาก ทำให้แหล่งกักเก็บน้ำหลายแห่งมีปริมาณน้ำลดลงไปกว่าปีที่ผ่านมา แม่น้ำหรือลำคลองบางแห่งปริมาณน้ำก็แห้งขอด ส่งผลกระทบต่อการผลิตการเกษตรในหลายด้าน กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้วางมาตรการ/โครงการช่วยเหลือเกษตรกรในสถานการณ์ฉุกเฉิน ปี 2562/63 ไว้ 8 มาตรการ ดังนี้

1. การเฝ้าระวังน้ำเค็มรุก 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม สมุทรปราการ ราชบุรี กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และฉะเชิงเทรา ดำเนินการช่วงเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2563 ลักษณะโครงการเป็นการสำรวจพื้นที่เสี่ยง แจ่งเตือนข่าวสารสถานการณ์แล้งขาดแคลนน้ำ เยี่ยมเยียน ติดตามให้คำแนะนำทางวิชาการในการดูแลรักษาสวน การให้น้ำ ลดการใช้ปุ๋ย เพื่อป้องกันความเค็มที่จะสร้างความเสียหายแก่พืช แนะนำเกษตรกรให้รักษาความชื้นในแปลง เช่น ลอกดินเลนในร่องสวนมาปิดบนแปลงหรือโคนต้น การใช้วัสดุคลุมดินรักษาความชื้นเพื่อช่วยประหยัดน้ำ หรือทำการตัดแต่งกิ่ง
2. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้เกษตรกรร่วมมือรับมือภัยแล้ง ดำเนินการเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2563 พื้นที่ 77 จังหวัด เป็นการสร้างการรับรู้ทุกด้านเพื่อรับมือกับภัยแล้ง ด้วยการจัดทำสื่อบอกสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้ง สร้างการรับรู้ในการช่วยเหลือต่างๆ ของโครงการรัฐ วิธีปรับตัวการดูแลรักษาพืชช่วงฤดูแล้ง การสำรองน้ำ การใช้น้ำอย่างประหยัด ระวังป้องกันสถานการณ์น้ำเค็มหรือปฏิบัติตามแผน การนำเสนอกรณีเกษตรกรตัวอย่างในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการรับมือกับภัยแล้ง หรือเผยแพร่ข้อมูลวิชาการผ่านช่องทางสื่อต่างๆ ให้เกษตรกรเข้าถึงข้อมูลและบริการของรัฐ รวมทั้งการปฏิบัติตามสถานการณ์แล้ง

3. โครงการบูรณาการกิจกรรมและความร่วมมือในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำนอกเขตชลประทานเพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้แก่เกษตรกร ดำเนินการช่วงเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2563 พื้นที่ 77 จังหวัด ลักษณะโครงการเป็นการบูรณาการโครงการ/กิจกรรม ปี 2563 ในรูปแบบการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่จากงบประมาณปกติ หรืองบประมาณในพื้นที่ที่มาสสนับสนุนให้เกษตรกรมีอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้ช่วงฤดูแล้ง เช่น การหัตถกรรม แปรรูปผลผลิตเกษตรหรือวิสาหกิจชุมชน ให้ความรู้การปรับตัวในภาวะแล้งและพิจารณาต่อยอดโครงการตามความต้องการของชุมชนเดิม โดยดำเนินการในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ ดังนี้

- พื้นที่พืชฤดูแล้งที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำนอกเขตชลประทาน 20 จังหวัด
54 อำเภอ 109 ตำบล
- พื้นที่ไม้ผลนอกเขตชลประทานที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
30 จังหวัด 207 อำเภอ 1,068 ตำบล
- และพื้นที่อื่นๆ ได้แจ้งเตือนเกษตรกรให้ทราบสถานการณ์ ติดตามเยี่ยมเยียน
สร้างการรับรู้ และแนะนำข้อควรปฏิบัติ
- พื้นที่พืชฤดูแล้งที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ 20 จังหวัดและพื้นที่อื่นๆ ไม่ปลูกพืชฤดูแล้งเกิน
แผน ให้ใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า
- พื้นที่ไม้ผลเสี่ยงขาดแคลนน้ำ 30 จังหวัด ให้คำแนะนำการดูแลรักษาสวนไม้ผล เช่น
การใช้วิธีเขตกรรม ประสานการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่จะให้การสนับสนุนแหล่งน้ำ

หอมแดงพืชเศรษฐกิจปลูกใช้น้ำน้อยหลังเก็บเกี่ยวข้าวเป็นรายได้หมุนเวียน

4. โครงการส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายฤดูนาปรัง ดำเนินการเดือนพฤศจิกายน 2562-พฤษภาคม 2563 พื้นที่ 24 จังหวัด ได้ส่งเสริมและขยายผลพื้นที่การปลูกพืชหลากหลายและใช้น้ำน้อยในช่วงฤดูแล้งทดแทนการทำนาปรัง และเชื่อมโยงกับระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ สนับสนุนการเชื่อมโยงตลาด จัดทำแปลงเรียนรู้ พัฒนาความรู้จากเจ้าหน้าที่และเกษตรกร
5. โครงการส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยเพื่อสร้างรายได้แก่เกษตรกร (แผนปฏิบัติการฟื้นฟูเยียวยาเกษตรกรผู้ประสบภัยพื้นที่ช่วงและอุทกภัย ปี 2562) พื้นที่ 39 จังหวัด ส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยเพื่อสร้างรายได้แก่เกษตรกรผู้ประสบภัย และดำเนินการในช่วงฤดูแล้งปี 2562/63 ได้สนับสนุนเป็นเงินเพื่อซื้อเมล็ดพันธุ์ ซึ่ง ธ.ก.ส. จะโอนเงินเข้าบัญชีเกษตรกรสำหรับการปลูกพืชใช้น้ำน้อย ดังนี้

ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์พืชอายุสั้นเพื่อตัดเป็นต้นสด ไปเลี้ยงวัวควาย

- ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ให้เกษตรกร 100,000 ครัวเรือน พื้นที่ 1 ล้านไร่ อัตราไร่ละ 245 บาท
- ถั่วเขียว ให้เกษตรกร 50,000 ครัวเรือน พื้นที่ 0.4 ล้านไร่ อัตราไร่ละ 200 บาท

6. โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูทำนา ปี 2562/63 ดำเนินการเดือน ธันวาคม 2562-พฤษภาคม 2563 พื้นที่ 27 จังหวัด ลักษณะโครงการเป็นการส่งเสริมความรู้การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลังฤดูการทำนาอย่างถูกต้องให้กับเกษตรกรในช่วง ฤดูแล้ง ปี 2562/63 เชื่อมโยงการตลาดเครือข่ายผู้รับซื้อผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หลัง ฤดูทำนาให้เกิดการกระจายการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูแล้งเพื่อนำมาผลิตเป็น อาหารสัตว์เพิ่มมากขึ้น เพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ
7. การถ่ายทอดความรู้และการจัดวันสาธิตในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการ ผลิตสินค้าเกษตร ดำเนินการเดือนมกราคม-กรกฎาคม 2563 พื้นที่ 77 จังหวัด จัดเป็นวันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day) ให้กับเกษตรกรในพื้นที่แล้งทั่วประเทศ 882 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ด้วยการปรับ หลักสูตร เพิ่มเนื้อหาองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัยแล้ง เช่น การใช้น้ำ อย่างรู้คุณค่า การดูแลรักษาพืชด้วยวิธีเขตกรรม การทำอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ ในช่วงฤดูแล้ง เช่น การแปรรูป ถนอมอาหารหรือหัตถกรรม การปรับปรุงรูปแบบ กิจกรรมวันสาธิตเริ่มต้นฤดูการผลิตใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภัยแล้ง
8. โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ ดำเนินการเดือนมกราคม-มีนาคม 2563 พื้นที่ 77 จังหวัด เป็นการนำวิชาการจากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าไป บริการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่จะต้องได้รับการแก้ไขโดยหน่วยงานจัดเจ้าหน้าที่ องค์ ความรู้ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์เข้าไปบริการในพื้นที่ และประชาสัมพันธ์นั้ดหมาย เกษตรกรให้มารับบริการ โดยเน้นหนักการรับมือกับสถานการณ์แล้ง แจ้างสถานการณ์ และวิธีการปรับตัว รวมทั้งความช่วยเหลือ เช่น เทคนิคการใช้น้ำอย่างประหยัด ช่องทางรับการช่วยเหลือเรื่องแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การรักษาความชื้นในแปลงโดย การผลิตและใช้วัสดุคลุมดิน การป้องกันกำจัดศัตรูพืชในช่วงฤดูแล้ง

ปฏิบัติดูแลรักษาดีก็ได้ผลผลิตถั่วเหลืองคุณภาพ

คุณทวี เล่าให้ฟังในทำนองนี้ว่า กรมส่งเสริมการเกษตรได้สั่งการให้สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบสถานการณ์ภัยแล้งที่เกิดขึ้นเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และจัดทีมสำรวจวิกฤตแล้งเพื่อเป็นหน่วยเคลื่อนเร็วลงพื้นที่ ตรวจสอบติดตาม เยี่ยมเยียน สร้างการรับรู้ ให้คำแนะนำทางวิชาการในการดูแลรักษาพืชช่วงฤดูแล้ง การแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ และประสานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร

การที่เกษตรกรต้นตัวปลูกพืชอายุสั้นที่เหมาะสมกับพื้นที่เพื่อสู้วิกฤตน้ำน้อยหรือการปรับเปลี่ยนมาแปรรูปผลผลิตการเกษตร การตัดถกรมหรือทำกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนก็เป็นไปตามมาตรการ/โครงการช่วยเหลือเกษตรกรในสถานการณ์ฤดูแล้ง ปี 2562/63 ที่กรมส่งเสริมการเกษตร ใช้เป็นแนวทางแก้ปัญหาเพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เงินแสนบาทในช่วงฤดูแล้งนี้ สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมที่สำนักงานเกษตรจังหวัด หรือสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ก็ได้เนะครับ

ปลูกพืชผักอินทรีย์เพื่อการยังชีพแบบวิถีพอเพียง

ปลูกพริกจัดการตากแห้งได้คุณภาพและบรรจุถุงส่งขายตลาด

คุณทวี มาสขาว รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมการถักทอตัดเย็บเสื้อผ้าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ที่มา : เทคโนโลยีชาวบ้าน ฉบับที่ 716 วันที่ 1 เมษายน 2563